

Slovenská Technická Univerzita v Bratislave

Fakulta elektrotechniky a informatiky

**Oceňovanie dlhodobého majetku
podniku, opotrebenie a odpisovanie**

Matúš Mlynarčík

AI, streda 9:00

Obsah

Rozdelenie dlhodobého majetku	4
Dlhodobý nehmotný majetok	4
Dlhodobý hmotný majetok.....	5
Oceňovanie dlhodobého majetku	6
1. Vstupnou cenou:	6
Vstupná cena	6
Obstarávacia cena	6
Reprodukčná obstarávacia cena	7
Vlastné náklady	7
Menovitá hodnota.....	7
2. Zostatkovou cenou:	8
Zvýšenie vstupnej ceny.....	8
Opotrebenie dlhodobého majetku.....	8
Opotrebenie	8
1. Fyzické opotrebenie	9
2. Morálne opotrebenie	9
Odpisy dlhodobého majetku	10
Odpis.....	10
Účtovné odpisy.....	10
Daňové odpisy	11
Postup pri odpisovaní hmotného majetku	11
Metódy odpisovania.....	11
Kontrolné otázky.....	13
Použité skratky.....	13
Použitá literatúra.....	13

Majetok

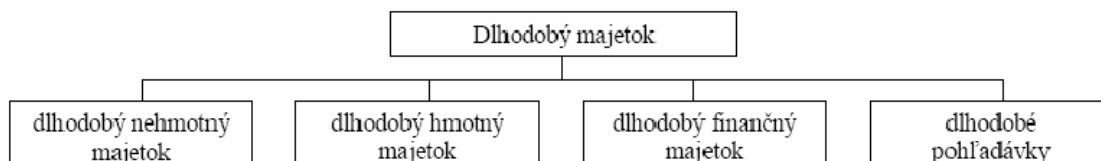
je súhrn hmotných a nehmotných zložiek podnikania

Aby mohol podnik vykonávať činnosť a dosiahnuť ciele, ktoré si stanovil, potrebuje na to určité prostriedky. Tieto prostriedky sa označujú pojmom **majetok**. Majetkom podniku sú všetky prostriedky, ktoré podnik pri svojej činnosti obstaráva, používa, vytvára a účelne s nimi hospodári.

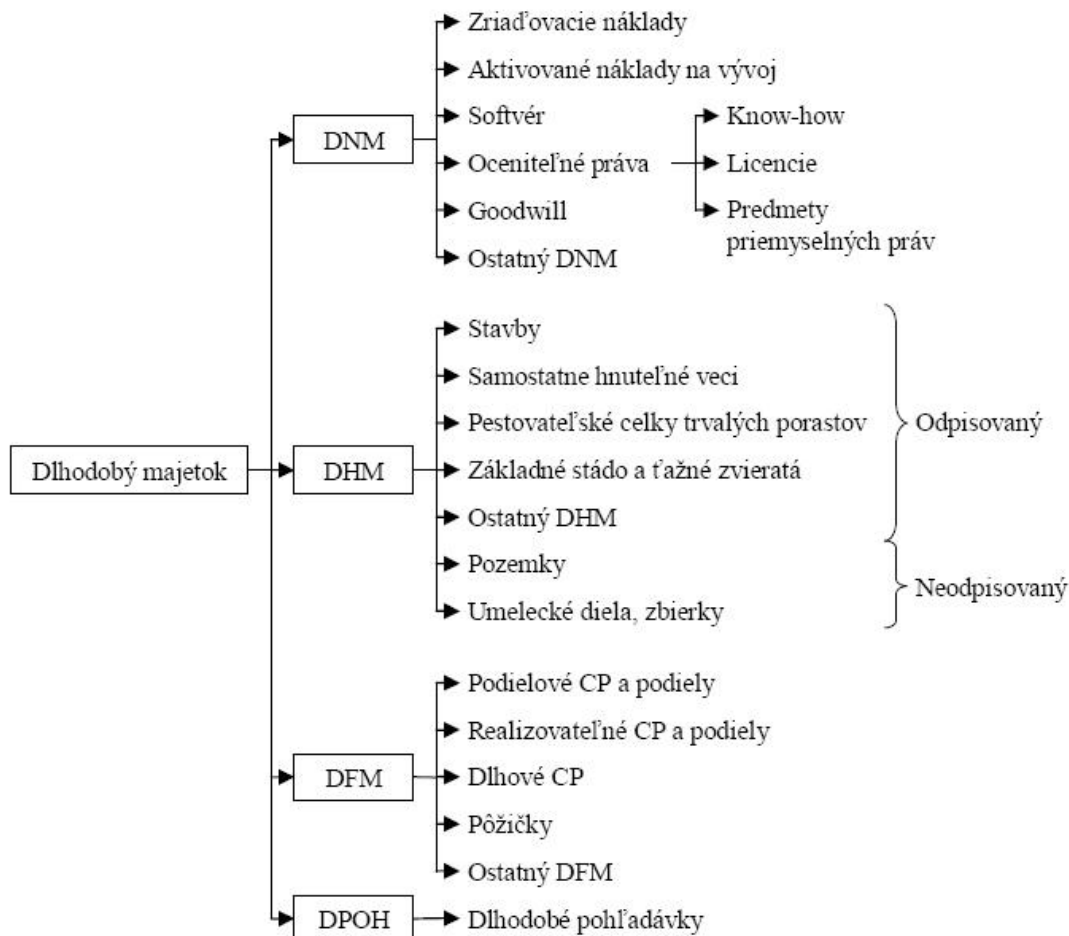
Dlhodobý Majetok

je to majetok, ktorého **doba použiteľnosti** (automobil), dohodnutá **doba splatnosti** (dlhopis) alebo vyrovnania iným spôsobom, pri vzniku účtovného prípadu, **je dlhšia ako jeden rok**.

Dlhodobý majetok je teda majetok, ktorý má **dlhodobý charakter**, nespotrebuje sa naraz, ale používaním sa **postupne opotrebuje** (budova, automobil, nábytok).

Rozdelenie dlhodobého majetku

Dlhodobý nehmotný majetok

Sú to zložky majetku, kt. ocenenie je vyššie ako **50 000,-** a doba použiteľnosti dlhšia ako **1 rok**.

Ak takýto majetok nie je zaradený medzi DM, patrí medzi ostatné služby.

zriaďovacie náklady

- náklady spojené so založením a vznikom nového podniku
- notárske, správne a súdne poplatky, náklady na mzdy, poistenie k týmto mzdám, náklady na pracovné cesty, ostatné služby (telefón, fax, nájomné, poštovné)

aktivované náklady na vývoj

- predstavujú výsledky úspešne vykonaných vývojových prác (dizajn, výroba a skúšanie prototypov a modelov pred začatím výroby, návrh nástrojov, prípravkov, foriem a čipov, ktoré vyžaduje nová výroba, technologické postupy, štúdie, receptúry)

Dlhodobý hmotný majetok

Zložky majetku u ktorých je doba použiteľnosti **dlhšia ako 1 rok** a ocenenie je vyššie ako **30 000,-**. Podiel jednotlivých skupín majetku z jeho celkového objemu vyjadruje štruktúru majetku. Rozbor štruktúry majetku poskytuje informácie pre určenie objemu opráv, objemu a zamerania investícií pre využitie výrobných kapacít, pre utváranie vhodnej špecializácie a kooperačných vzťahov vo výrobe.

Dlhodobý finančný majetok

Účtovná jednotka ho má v držbe **dlhšie ako 1 rok**.

Pod FM sa rozumejú cenné papiere, vklady, poskytnuté pôžičky, obligácie...

Finančné investície

sú to investície dlhodobého charakteru, podnik ich vlastní **dlhšie ako 1 rok**

Patrí sem: cenné papiere a vkladové účty, ktoré podnik vlastní viac ako 1 rok, pôžičky s dobou platnosťou vyššou ako 1 rok, ktoré podnik poskytuje.

Umelecké diela

Súbor hnutelných a nehnuteľných vecí, ktoré podnik prenajíma

Pohľadávky

dlhodobé s dobou splatnosti dlhšou ako jeden rok, **krátkodobé** s dobou splatnosti do jedného roka) Pohľadávky vznikajú z obchodných vzťahov, z neuhradených nárokov podniku voči zamestnancom) Krátkodobý finančný majetok (hotovosť, bankové účty, šeky, poukážky, ceniny=kolky, telefonné karty, stravné listky. Majetkové a dlžné obchodovateľné CP v držbe do jedného roka=dlhopisy, akcie, obligácie)

Oceňovanie dlhodobého majetku

Oceňovanie dlhodobého majetku je **vyjadrenie hodnoty** majetku v **peňažných jednotkách**, v Sk. Pri oceňovaní dlhodobého majetku sa používajú **vstupná cena a zostatková cena**.

Dlhodobý majetok sa oceňuje:

1. Vstupnou cenou:

- a) obstarávacou cenou
- b) reprodukčnou obstarávacou cenou (určí ju súdny znalec, alebo porovnaním s podobnými)
- c) vlastnými nákladmi.
- d) menovitou hodnotou

Vstupná cena

je **celková vyčíslená cena**, ktorú možno použiť pri jednotlivých druhoch dlhodobého majetku a z ktorej sa **pri odpisovanom dlhodobom majetku uskutočňujú odpisy**. Problematika oceňovania je obsiahnutá v zákone č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov (§ 25) a v zákone č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve (§ 24), v Opatrení Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva – postupy účtovania (§ 21).

Obstarávacía cena

je **cena, ktorou sa oceňuje majetok získaný za odplatu – kúpou**, teda bol obstaraný na základe kúpnej zmluvy (faktúry). Obstarávacou cenou sa oceňuje dlhodobý hmotný majetok, dlhodobý nehmotný majetok, podiely na základnom imaní a cenné papiere. **Obstarávacía cena je cena, za ktorú sa majetok obstaral** (cena majetku), **zvýšená o ďalšie náklady súvisiace s obstaraním** (náklady na prípravu výstavby, prieskumné, geologické práce, stavebné práce, preprava, montáž, atď.). Súčasťou obstarávacej ceny nie sú:

- a) penále, pokuty, úroky z omeškania,
- b) náklady na opravy a udržiavanie,
- c) kurzové rozdiely,
- d) úroky z úverov.

Od 1. 1. 2005 sa daňový subjekt môže rozhodnúť, či úroky z úverov do času uvedenia majetku do používania budú tvoriť súčasť obstarávacej ceny alebo ich bude účtovať priamo do daňových výdavkov.

Obstarávacía cena sa skladá z dvoch častí:

1. **z ceny**, za ktorú sa majetok obstaral
2. **z nákladov** (výdavkov), ktoré vznikli v súvislosti s obstaraním dlhodobého majetku, príp. uvedením majetku do používania.

Obstarávacia cena sa zisťuje:

- zo súm faktúr dodávateľa dlhodobého majetku, prepravcu
- cla (ak je majetok dovezený zo zahraničia)

Reprodukčná obstarávacia cena

oceňuje sa ňou majetok, ktorý nebol nadobudnutý odplatne alebo nebol vytvorený vlastnou činnosťou. Reprodukčná obstarávacia cena **je cena, za ktorú by sa majetok obstaral v čase**, keď potrebujeme túto cenu poznať, **keď sa o ňom účtuje**.

Je to cena, ktorá vyjadruje, **koľko by stál konkrétny majetok v súčasnosti**. Reprodukčnú obstarávaciu cenu **stanovuje najčastejšie súdny znalec**, ale môže sa stanoviť porovnaním s rovnakým alebo podobným druhom majetku.

Reprodukčnou obstarávacou cenou sa oceňuje:

1. majetok nadobudnutý bezodplatne,
2. dlhodobý nehmotný majetok vytvorený vlastnou činnosťou, a to v prípade, ak sú vlastné náklady
3. vyššie ako reprodukčná obstarávacia cena tohto majetku,
4. majetok preradený z osobného vlastníctva do podnikania,
5. dlhodobý nehmotný majetok a dlhodobý hmotný majetok novozistený pri inventarizácii a v účtovníctve doteraz nezachytený – napr. inventarizačný prebytok.

Vlastné náklady

sú náklady súvisiace s **vytvorením dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku vlastnou činnosťou**. Sú to všetky priame (dajú sa vyčíslieť na jeden výrobok, napr. spotreba látky, spotreba energie) a nepriame náklady (vznikajú v dôsledku spoločného zabezpečenia výroby, napr. mzdy manažmentu) vynaložené na výrobu alebo inú činnosť.

Menovitá hodnota

je cena uvedená na peňažných prostriedkoch a ceninách alebo suma, na ktorú pohľadávka znie. Oceňujú sa ňou dlhodobé pohľadávky pri ich vzniku.

2. Zostatkovou cenou:

Zostatková cena je cena, ktorá sa **vyčíslí ako rozdiel** medzi

- **vstupnou cenou** - hmotného majetku a nehmotného majetku a
- **opravkami** – celkovou výškou odpisov.

Zvýšenie vstupnej ceny

Súčasťou vstupnej ceny je aj **technické zhodnotenie**, a to v tom roku, v ktorom bolo dokončené a zaradené do užívania. Pri zrýchlenom odpisovaní technické zhodnotenie zvyšuje aj zostatkovú cenu. **Technické zhodnotenie predstavuje zásadnú zmenu technických parametrov, zmenu účelu a využiteľnosti.**

Podľa zákona o dani z príjmov sa za technické zhodnotenie považujú **výdavky prevyšujúce** pri jednotlivom hmotnom a nehmotnom majetku **30 000 Sk v úhrne za zdaňovacie obdobie**. Výdavky na technické zhodnotenie sa do daňových výdavkov premietajú formou odpisov.

Zníženie ocenenia

Zníženie ocenenia môže mať charakter:

- a. **trvalý** – prejavuje sa formou odpisovania, celkovú hodnotu zníženia vyjadrujú oprávky,
- b. **prechodný** (dočasný) – prejavuje sa pri znížení trhovej ceny (predajnej ceny), ktorá je nižšia ako je cena, ktorou je majetok ocenený v účtovníctve. Zachytáva sa pomocou opravných položiek majetku.

Opotrebenie dlhodobého majetku

Opotrebenie

proces, postupná **strata pôvodných úžitkových vlastností** majetku.

Predstavuje časť hodnoty odpisovaného DNM a DHM, kt. sa už preniesla do hodnoty výrobku v hodnotovej forme. Časť hodnoty dlhodobého majetku, kt. zodpovedá jeho opotrebeniu, sa prenáša do výkonov podniku.

1. Fyzické opotrebenie

odpisovaný DNM a DHM stráca úžitkové vlastnosti. Vzniká v dôsledku skutočného využívania dlhodobého majetku.

- a. aktívne – vplyvom používania
- b. pasívne – vplyvom fyzického starnutia v období nepoužívania

2. Morálne opotrebenie

opotrebenie vplyvom technického pokroku

- a. V dôsledku rastu produktivity práce pri výrobe majetku
- b. V dôsledku rozvíjajúceho sa technického pokroku

V podniku je dôležité sledovať aj **stupeň opotrebenia**. Môžeme ho určiť:

a) časovou metódou

$$O = \frac{T_s}{T_n}$$

O – stupeň opotrebenia

T_s – skutočný vek dlhodobého majetku

T_n – odhadnutá doba životnosti dlhodobého majetku

b) podľa stupňa využitia z hodnotového hľadiska

$$O = \frac{(V_c - C_z)}{V_c} \times 100\%$$

V_c – vstupná cena

C_z – zostatková cena

Faktory na zmiernenie opotrebenia

- údržbou
- opravou (malé, stredné, generálne) => obnova DM odpisovaného
- správne uskladnenie

Odpisy dlhodobého majetku

Problematika odpisovania je obsiahnutá v zákone č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov (§ 22-29) a v zákone č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve (§ 29), v Postupoch účtovania (§ 20).

Odpis

hodnota opotrebenia majetku (fyzického a morálneho) za určité časové obdobie vyjadrená v peniazoch

Dlhodobý majetok sa odpisuje zo vstupnej ceny.

Najčastejšie odpisové metódy sú:

- **lineárna** – počas celej doby životnosti dlhodobého majetku sa uplatňuje ročná suma odpisov rovnakej výške
- **degresívna** – výška odpisov v priebehu doby životnosti sa znižuje
- **progresívna** – znamená, že efektívnosť využívania dlhodobého majetku sa postupom času zvyšuje.

Na Slovensku sa uplatňujú modifikované odpisové metódy.

Pri dlhodobom majetku sa uskutočňujú odpisy:

- **účtovné** (vychádzajú z obstarávacej ceny)
- **daňové** (upravuje zákon o daniach)
- **kalkulačné** (vychádzajú z budúcej reprodukčnej ceny)

Účtovné odpisy

Účtovná jednotka si pred odpisovaním zostaví účtovný **odpisový plán**, na základe ktorého vykonáva odpisovanie majetku. Dlhodobý hmotný majetok sa účtovne odpisuje s ohľadom na opotrebovanie zodpovedajúce bežným podmienkam jeho používania. **Účtovné odpisy si účtovná jednotka stanovuje sama a ich úlohou je vyjadriť skutočnú reálnu opotrebovanosť, resp. životnosť majetku.**

Pri tvorbe odpisového plánu sa zohľadňuje doba použiteľnosti, počet výrobkov alebo podobných jednotiek, u ktorých sa predpokladá ich získanie prostredníctvom majetku

Majetok sa odpisuje podľa sadzieb uvedených v odpisovom pláne, ktorý je stanovený interným predpisom.

Možno ho určiť 2 spôsobmi:

- a. **percentom** zo vstupnej ceny
- b. podľa **merateľného výkonu**

Daňové odpisy

Sú určené Zákonom o dani z príjmov. Dlhodobý majetok sa odpisuje zo vstupnej ceny najviac do jej výšky. V 1. roku odpisovania si podnik zatriedi svoj majetok do odpisových skupín. Zákon určuje, aká maximálna výška odpisu môže byť uznaná ako náklad na dosiahnutie príjmov v danom roku.

Postup pri odpisovaní hmotného majetku

V prvom roku odpisovania zaradí daňovník hmotný majetok do odpisových skupín uvedených v prílohe k zákonu o dani z príjmov. Doba odpisovania v odpisových skupinách je nasledovná:

Odpisová skupina	Doba odpisovania
1	4 roky
2	6 rokov
3	12 rokov
4	20 rokov

Pre správne zaradenie hmotného majetku do odpisových skupín je potrebné vychádzať z vyhlášky Štatistického úradu SR č. 632/2002 Z. z.

Metódy odpisovania

Rovnomerný odpis

každý rok sa odpíše rovnaká čiastka.

Postup výpočtu:

1. zaradím majetok do odpisovej skupiny podľa prílohy Zákona o dani z príjmu

Odpisová skupina	Ročný odpis
1	1/4
2	1/6
3	1/12
4	1/20

2. zistím si odpisovú sadzbu
3. $RO = VC \times \text{odpisovaná sadzba}$

Odpisy sa zaokrúhľujú na celé koruny nahor.

Zrýchlený odpis

v prvých rokoch je väčší odpis, potom je menší.

Postup výpočtu:

1. zaradím majetok do odpisovej skupiny

Koeficient pre zrýchlené odpisovanie			
Odpisová skupina	v prvom roku odpisovania	v ďalších rokoch odpisovania	pre zvýšenú zostatkovú cenu
1	4	5	4
2	6	7	6
3	12	13	12
4	20	21	20

2. zistím si koeficient pre daňovú odpisovú skupinu
3. RO v 1. roku

$$\text{odpis} = \frac{\text{vstupná cena}}{\text{koeficient platný v prvom roku odpisovania}}$$

RO v ďalších rokoch :

$$\text{odpis} = \frac{2 \times \text{zostatková cena}}{\text{koeficient platný v ďalších rokoch odpisovania} - \text{počet rokov, počas ktorých sa už majetok odpisoval}}$$

Zostatková cena hmotného majetku je rozdiel medzi vstupnou cenou a daňovými odpismi vypočítanými z príslušného hmotného majetku.

$$zc = vc - \text{opraváky (kumulované odpisy)}$$

Kontrolné otázky:

1. Uved' aspoň dva príklady majetku, ktorý je dlhodobým hmotným majetkom bez ohľadu na obstarávaciu cenu.
2. Ktoré ceny sa považujú za vstupnú cenu?
3. Vysvetli pojem oceňovanie.
4. Uved' príklady na neodpisovaný dlhodobý majetok.
5. Aké druhy opotrebenia poznáš?

Použité skratky:

CP – cenné papiere

DFM – dlhodobý finančný majetok

DHM – dlhodobý hmotný majetok

DNM – dlhodobý nehmotný majetok

DPOH – dlhodobé pohľadávky

Použitá literatúra:

prof. Ing. Štefan Majtán, PhD.: Podnikové hospodárstvo, 2007

Schneider W.a kol. Podniková ekonomika pre OA, 1991

Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov

www.wikipedia.org

www.podnikajte.sk

www.epi.sk